

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. lapkričio 14 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Sąjungos pilietybė – SESV 21 straipsnis – Direktyva 2004/38/EB – Naudos gavėjai – Dviguba pilietybė – Sąjungos pilietis, įgijęs priimančiosios valstybės narės pilietybę ir išsaugojęs savo kilmės valstybės pilietybę – Sąjungos piliečio šeimos nario, trečiosios valstybės piliečio, teisė gyventi šioje valstybėje narėje“

Byloje C-165/16

dėl *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)* ((Aukštojo Teisingumo Teismo (Anglija ir Velsas) Karalienės suolo skyrius (administracinių bylų kolegija)) 2016 m. kovo 8 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2016 m. kovo 21 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Toufik Lounes

prieš

Secretary of State for the Home Department

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas A. Tizzano (pranešėjas), kolegijų pirmininkai R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, J. L. da Cruz Vilaça, J. Malenovský, E. Levits, C. G. Fernlund ir C. Vajda, teisėjai J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe ir C. Lycourgos,

generalinis advokatas Y. Bot,

posėdžio sekretorius I. Illéssy, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2017 m. gegužės 15 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- T. Lounes, atstovaujamo baristerio P. Saini ir solistorės R. Matharu,
- Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos M. Holt, C. Crane ir C. Brodie, padedamų baristerio D. Blundell,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos V. Ester Casas,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,

* Proceso kalba: anglų.

– Europos Komisijos, atstovaujamos E. Montaguti ir M. Wilderspin,
susipažinęs su 2017 m. gegužės 30 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikiniančios [d]irektyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004, p. 77, klaidų ištaisymai: OL L 229, 2004, p. 35 ir OL L 197, 2005, p. 34; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46), išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Toufik Lounes ir *Secretary of State for the Home Department* (vidaus reikalų ministras, Jungtinė Karalystė) ginčą dėl atsisakymo išduoti suinteresuotajam asmeniui leidimo gyventi šalyje kortelę.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 2004/38 5 ir 18 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:
„(5) Visų Sąjungos piliečių teisė laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje turėtų būti suteikiama ir jų šeimos nariams, neatsižvelgiant į pilietybę, jei ta teise naudojamosi pagal objektyvius laisvės ir orumo reikalavimus. <...>
<...>
(18) Siekiant, kad nuolatinio gyvenimo šalyje teisė būtų tikras integravimosi į priimančiosios valstybės narės visuomenę variklis, kartą ją suteikus, nebeturėtų būti keliami jokie reikalavimai.“
- 4 Šios direktyvos 1 straipsnyje nustatyta:
„Ši direktyva nustato:
a) naudojimosi Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių laisvo judėjimo ir gyvenimo valstybių narių teritorijoje teise reikalavimus;
b) nuolatinio gyvenimo valstybių narių teritorijoje teisę Sąjungos piliečiams ir jų šeimos nariams;
<...>“
- 5 Minėtos direktyvos 2 straipsnyje nustatyta:
„Šioje direktyvoje:
1. „Sąjungos pilietis“ – tai bet kuris asmuo, turintis valstybės narės pilietybę;

2. „šeimos narys“ – tai:

a) sutuoktinis;

<...>

3. „priimančioji valstybė narė“ – tai valstybė narė, į kurią atvyksta Sąjungos pilietis, pasinaudodamas savo laisvo judėjimo ir gyvenimo teise.“

6 Direktyvos 2004/38 3 straipsnio „Naudos gavėjai“ 1 dalyje numatyta:

„Ši direktyva taikoma visiems Sąjungos piliečiams, kurie atvyksta į kitą valstybę narę, kurios piliečiai jie nėra, ir 2 straipsnyje [2 straipsnio 2 punkte] apibrėžtiems jų šeimos nariams, kurie juos lydi arba prisijungia prie jų [arba joje apsigyvena].“

7 Šios direktyvos 6 straipsnyje „Teisė gyventi šalyje iki trijų mėnesių“ nustatyta:

„1. Sąjungos piliečiai turi teisę gyventi kitos valstybės narės teritorijoje iki trijų mėnesių trukmės laikotarpį, netaikant jokių reikalavimų ar formalumų, išskyrus reikalavimą turėti [galiojančius] tapatybės kortelę arba pasą.

2. Šio straipsnio 1 dalies nuostatos taip pat taikom[os] šeimos nariams, turintiems galiojantį pasą, kurie nėra valstybės narės piliečiai, lydintiems ar atvykstantiems pas Sąjungos pilietį.“

8 Minėtos direktyvos 7 straipsnio „Teisė gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius“ 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Visi Sąjungos piliečiai turi teisę gyventi kitos valstybės narės šalyje [teritorijoje] ilgiau kaip tris mėnesius, jei jie:

a) yra darbuotojai ar savarankiškai dirbantieji priimančiojoje valstybėje narėje, arba

b) turi pakankamai išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai ir turi visavertį sveikatos draudimą priimančiojoje valstybėje narėje, arba

c)

– yra priimti į privačią arba valstybinę instituciją, akredituotą ar finansuojamą priimančiosios valstybės narės pagal savo įstatymų ar kitų teisės aktų praktiką, turėdami pagrindinį studijų kurso baigimo tikslą, įskaitant profesinį rengimą ir

– turi visavertį sveikatos draudimą priimančiojoje valstybėje narėje ir užtikrina atitinkamą nacionalinę instituciją pateikdami deklaraciją ar kitokiu jos pasirinktu lygiaverčiu būdu, kad jie turi pakankamai išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai, arba

<...>

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta gyvenimo šalyje teisė taikoma šeimos nariams, kurie nėra valstybės narės piliečiai, lydintiems ar vykstantiems kartu su Sąjungos piliečiu priimančiojoje valstybėje narėje, jei toks Sąjungos pilietis atitinka 1 dalies a, b arba c punkto reikalavimus.“

9 Tos pačios direktyvos IV skyriuje „Nuolatinio gyvenimo šalyje teisė“ esančiame 16 straipsnyje nustatyta:

„1. Sąjungos piliečiai, kurie priimančiojoje valstybėje narėje legaliai gyveno ištisinį penkerių metų laikotarpį, turi nuolatinio gyvenimo joje teisę. Šiai teisei netaikomi III skyriuje numatyti reikalavimai.

2. Šio straipsnio 1 dalis taip pat taikoma šeimoms nariams, kurie nėra valstybės narės piliečiai ir legaliai gyveno priimančiojoje valstybėje narėje su Sąjungos piliečiu ištisinį penkerių metų laikotarpį.

<...>

4. Įgyta nuolatinio gyvenimo šalyje teisė gali būti prarasta tik išvykus iš priimančiosios valstybės narės ilgesniam kaip dveji metai iš eilės laikotarpiui.“

Jungtinės Karalystės teisė

10 Direktyva 2004/38 į Jungtinės Karalystės teisę perkelta *Immigration (European Economic Area) Regulations 2006* (2006 m. Imigracijos taisyklės (Europos ekonominė erdvė) (toliau – 2006 m. taisyklės). Šiose taisyklėse vietoj termino „Sąjungos pilietis“ vartojamas terminas „[Europos ekonominės erdvės (EEE)] pilietis“.

11 Pirminės minėtų taisyklių redakcijos 2 straipsnyje sąvoka „EEE pilietis“ buvo apibrėžiama kaip „kiekvienas EEE valstybės pilietis“, patikslinant, kad Jungtinei Karalystei netaikoma sąvoka „EEE valstybė“.

12 Po dviejų iš eilės šių taisyklių pakeitimų, padarytų *Immigration (European Economic Area) (Amendment) Regulations 2012 (2012/1547)* (iš dalies pakeistos Imigracijos taisyklės (Europos ekonominė erdvė) (2012/1547), toliau – Taisyklės 2012/1547) ir vėliau *Immigration (European Economic Area) (Amendment) (no 2) Regulations 2012 (2012/2560)* (antrą kartą iš dalies pakeistos Imigracijos taisyklės (Europos ekonominė erdvė) (2012/2560), toliau – Taisyklės 2012/2560), šiame straipsnyje šiuo metu nustatyta:

„Taisyklėse vartojamų terminų apibrėžtys: *EEE pilietis* – tai kiekvienas EEE valstybės pilietis, kuris kartu nėra Jungtinės Karalystės pilietis.“

13 2006 m. taisyklių 6, 7, 14 ir 15 straipsniais užtikrinamas Direktyvos 2004/38 2, 7 ir 16 straipsnių perkėlimas į Jungtinės Karalystės teisę.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

14 Ispanijos pilietė P.N. Ormazabal 1996 m. rugsėjo mėn. atvyko į Jungtinę Karalystę ketindama studijuoti. Nuo tada ji ten gyvena, o nuo 2004 m. rugsėjo mėn. dirba visą darbo dieną.

15 2009 m. rugpjūčio 12 d. ji įgijo Jungtinės Karalystės pilietybę natūralizacijos būdu ir jai buvo išduotas Jungtinės Karalystės pasas, tačiau ji taip pat išsaugojo Ispanijos pilietybę.

16 2013 m. P.N. Ormazabal užmezgė santykius su T. Lounes, Alžyro piliečiu, kuris 2010 m. sausio 20 d. atvyko į Jungtinę Karalystę turėdamas 6 mėnesius galiojančią turistinę vizą ir pasibaigus šiam terminui neteisėtai čia pasiliko. 2014 m. sausio 1 d. P.N. Ormazabal ir T. Lounes sudarė religinę santuoką, o vėliau, 2014 m. gegužės 16 d., Londone (Jungtinė Karalystė) – civilinę santuoką. Nuo to laiko jie gyvena Jungtinėje Karalystėje.

- 17 2014 m. balandžio 15 d. T. Lounes pateikė vidaus reikalų ministrui prašymą pagal 2006 m. taisykles išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę kaip EEE piliečio šeimos nariui.
- 18 2014 m. gegužės 14 d. jam buvo atsiųstas pranešimas kaip asmeniui, kuris gali būti išsiųstas, ir sprendimas jį išsiųsti iš Jungtinės Karalystės, remiantis tuo, kad jis, pažeisdamas imigracijos srityje taikomą kontrolę, šioje valstybėje narėje pasiliko ilgiau, nei leidžiama.
- 19 2014 m. gegužės 22 d. raštu vidaus reikalų ministras pranešė T. Lounes apie savo sprendimą atmesti jo prašymą išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę ir tokio sprendimo atmesti prašymą motyvus. Šiame rašte iš esmės buvo nurodyta, kad, 2006 m. taisykles iš dalies pakeitus taisyklėmis 2012/1547 ir 2012/2560, P.N. Ormazabal nebelaikoma „EEE piliete“, kaip tai buvo suprantama pagal 2006 m. taisykles, nes 2009 m. rugpjūčio 12 d. ji įgijo Jungtinės Karalystės pilietybę; kartu ji išsaugojo Ispanijos pilietybę. Taigi Jungtinėje Karalystėje jai nebesuteikiamos minėtose taisyklėse ir Direktyvoje 2004/38 numatytos teisės. Todėl pagal minėtas taisykles T. Lounes negalėjo pretenduoti gauti leidimo gyventi šalyje kortelę kaip EEE pilietės šeimos narys.
- 20 Iš tiesų iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad prieš padarant minėtus pakeitimus Jungtinės Karalystės piliečiai, taip pat turintys kitos EEE valstybės narės pilietybę, kaip P.N. Ormazabal, skirtingai nuo neturinčių dvigubos pilietybės asmenų, buvo laikomi EEE piliečiais, kaip tai suprantama pagal 2006 m. taisyklių 2 straipsnį, todėl jie galėjo naudotis pagal šias taisykles suteiktomis teisėmis. Vis dėlto po minėtų pakeitimų šie piliečiai nebegali būti tokiais laikomi ir todėl nebegali naudotis šiomis teisėmis, taigi jų šeimų nariai, trečiųjų valstybių piliečiai, taip pat negali remdamiesi šiuo statusu naudotis teise apsigyventi Jungtinėje Karalystėje.
- 21 T. Lounes apskundė šio sprendimo 19 punkte minėtą 2014 m. gegužės 22 d. sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.
- 22 Šis teismas abejoja šio sprendimo ir 2006 m. taisyklių, iš dalies pakeistų taisyklėmis 2012/1547 ir 2012/2560, 2 straipsnio suderinamumu su SESV 21 straipsniu ir Direktyva 2004/38.
- 23 Šiuo klausimu jis pažymi, kad pagal Taisyklių 2012/1547 aiškinamuosius raštus ir tų pačių taisyklių bei Taisyklių 2012/2560 motyvus šis 2 straipsnio pakeitimas padarytas priėmus 2011 m. gegužės 5 d. Sprendimą *McCarthy* (C-434/09, EU:C:2011:277), kuriame Teisingumo Teismas konstatavo, kad ši direktyva netaikytina Sąjungos piliečiui, kuris niekada nesinaudojo savo teise laisvai judėti, visada gyveno valstybėje narėje, kurios pilietis jis yra, ir, be to, turi kitos valstybės narės pilietybę.
- 24 Tačiau šiuo atveju neginčijama, kad, prieš įgydama Jungtinės Karalystės pilietybę, P.N. Ormazabal pasinaudojo judėjimo laisve ir kaip Ispanijos pilietė pagal minėtą direktyvą įgijo teisę gyventi Jungtinėje Karalystėje.
- 25 Tokiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar P.N. Ormazabal prarado Direktyva 2004/38 suteikiamas teises Jungtinėje Karalystėje nuo tos dienos, kai buvo natūralizuota šioje valstybėje narėje, kaip teigia vidaus reikalų ministras, ar vis dėlto P.N. Ormazabal ir įgijusi Jungtinės Karalystės pilietybę ir toliau turi būti laikoma šia direktyva teikiamos „naudos gavėja“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį, nes išsaugojo Ispanijos pilietybę, todėl šioje valstybėje narėje ji ir toliau gali remtis šia direktyva užtikrinamomis teisėmis, kaip teigia T. Lounes. Iš tikrųjų, pirmuoju atveju T. Lounes, remdamasis ta pačia direktyva, negalėtų pasinaudoti išvestine teise apsigyventi Jungtinėje Karalystėje kaip Sąjungos piliečio šeimos narys, o antruoju atveju tokia teisė jam galėtų būti pripažinta.
- 26 Šiomis aplinkybėmis šiam teismui taip pat kyla klausimas, ar atsakymas į šį klausimą skirtusi, atsižvelgiant į tai, kad P.N. Ormazabal įgijo teisę nuolat gyventi Jungtinėje Karalystėje pagal Direktyvos 2004/38 16 straipsnį anksčiau, nei įgijo Jungtinės Karalystės pilietybę, arba kad ji tuo metu

turėjo tik šios direktyvos 7 straipsniu grindžiamą teisę gyventi šalyje ilgiau nei tris mėnesius. Iš tiesų, dėl to, kokio pobūdžio teisę gyventi šalyje buvo įgijusi P. N. Ormazabal iki natūralizacijos, pagrindinės bylos šalys dar ginčijasi, ir tai dar reikės nustatyti.

- 27 Šiomis aplinkybėmis *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)* (Aukštasis teisingumo teismas (Anglija ir Velsas), Karalienės suolo skyrius (administracinių bylų kolegija), Jungtinė Karalystė) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Kai Ispanijos ir Sąjungos pilietė:

- persikelia į Jungtinę Karalystę, naudodamasi savo teise laisvai judėti pagal [Direktyvą 2004/38], ir
- gyvena Jungtinėje Karalystėje, naudodamasi teise pagal [Direktyvos 2004/38] 7 arba 16 straipsnį, ir
- vėliau, neprarasdama Ispanijos pilietybės, įgyja Jungtinės Karalystės pilietybę ir tampa dvigubą pilietybę turinčiu asmeniu, ir
- praėjus keleriems metams po Jungtinės Karalystės pilietybės įgijimo susituokia su trečiosios šalies piliečiu ir su juo gyvena Jungtinėje Karalystėje,

ar ji ir jos sutuoktinis abu yra naudos gavėjai pagal [Direktyvą 2004/38], kaip tai suprantama pagal 3 straipsnio 1 dalį, jeigu ji gyvena Jungtinėje Karalystėje, turėdama ir Ispanijos, ir Jungtinės Karalystės pilietybę?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 28 Pirmiausia pažymėtina, kad pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją, nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo klausime dėl išaiškinimo nurodė tik Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 1 dalį, ši aplinkybė netrukdo Teisingumo Teismui pateikti nacionaliniam teismui visapusio Sąjungos teisės išaiškinimo, kuris gali būti naudingas sprendimui šio teismo nagrinėjamoje byloje priimti, neatsižvelgiant į tai, ar savo pateiktame klausime šis teismas apie tai užsimena (pagal analogiją žr. 2011 m. gegužės 5 d. Sprendimo *McCarthy*, C-434/09, EU:C:2011:277, 24 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 29 Nagrinėjamu atveju iš prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktų pastabų matyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pagrindinėje byloje kyla klausimų ne tik dėl Direktyvos 2004/38, bet ir dėl SESV 21 straipsnio 1 dalies.
- 30 Todėl reikia suprasti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo klausimu iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyva 2004/38 ir SESV 21 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad tokioje situacijoje, kai Sąjungos pilietis pasinaudojo savo judėjimo laisve, atvyko į kitą valstybę narę, kurios pilietis jis nėra, joje apsigyveno pagal šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalį arba 16 straipsnio 1 dalį, vėliau įgijo šios valstybės narės pilietybę, kartu išsaugodamas ir savo kilmės valstybės pilietybę, po kelių metų susituokė su trečiosios valstybės piliečiu ir su juo toliau gyvena minėtos valstybės narės teritorijoje, šis pilietis teise gyventi šioje valstybėje narėje naudojasi pagal minėtos direktyvos arba SESV 21 straipsnio 1 dalies nuostatas.

Dėl Direktyvos 2004/38 aiškinimo

- 31 Pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją Direktyva 2004/38 siekiama supaprastinti naudojimąsi pagrindine asmenine teise laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, pagal SESV 21 straipsnio 1 dalį tiesiogiai suteikiama Sąjungos piliečiams, ir sustiprinti šią teisę. Šios direktyvos 5 konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama, jog siekiant, kad minėta teise būtų naudojama pagal objektyvius orumo reikalavimus, ji turėtų būti suteikiama ir šių piliečių šeimos nariams, neatsižvelgiant į pilietybę (2014 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *McCarthy ir kt.*, C-202/13, EU:C:2014:2450, 31 ir 33 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).
- 32 Vis dėlto minėta direktyva Sąjungos piliečio šeimos nariams, trečiosios valstybės piliečiams, nesuteikiama savarankiškų teisių. Bet kokia teisė, kuri gali būti jiems suteikta pagal šią direktyvą, yra išvestinė, nes įgyjama dėl atitinkamam Sąjungos piliečiui, kai jis naudojasi judėjimo laisve, priklausančių teisių (šiuo klausimu žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *McCarthy ir kt.*, C-202/13, EU:C:2014:2450, 34 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 33 Vadinas, kaip Teisingumo Teismas ne kartą nusprendė, iš pažodinio, sisteminio ir teleologinio Direktyvos 2004/38 nuostatų aiškinimo matyti, kad ja reglamentuojamos tik Sąjungos piliečio atvykimo į kitą nei jo pilietybės valstybę narę ir apsigyvenimo joje sąlygos ir kad ja negalima pagrįsti trečiųjų šalių piliečių, Sąjungos piliečio šeimos narių, išvestinės teisės apsigyventi valstybėje narėje, kurios pilietybę turi šis Sąjungos pilietis (šiuo klausimu žr. 2014 m. kovo 12 d. Sprendimo *O. ir B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 37 punktą ir 2017 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Chavez-Vilchez ir kt.*, C-133/15, EU:C:2017:354, 53 punktą).
- 34 Iš tiesų, pirma, iš šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies teksto matyti, kad ši direktyva taikoma Sąjungos piliečiams, kurie atvyksta į „kitą valstybę narę, kurios piliečiai jie nėra“, ir minėtos direktyvos 2 straipsnio 2 dalyje apibrėžtiems jų šeimos nariams, kurie juos lydi arba prisijungia prie jų, arba joje apsigyvena, ir jie laikomi šioje direktyvoje įtvirtintų teisių gavėjais (2014 m. kovo 12 d. Sprendimo *O. ir B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 38 punktą).
- 35 Antra, kitose Direktyvos 2004/38 nuostatose, pirmiausia 6 straipsnyje, 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse ir 16 straipsnio 1 ir 2 dalyse, kalbama apie Sąjungos piliečio teisę gyventi šalyje ir jo šeimos narių išvestinę teisę gyventi „kitoje valstybėje narėje“ arba „priimančiojoje valstybėje narėje“ (2014 m. kovo 12 d. Sprendimo *O. ir B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 40 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 36 Trečia, jeigu Direktyva 2004/38 siekiama supaprastinti ir sustiprinti Sąjungos piliečių naudojimąsi teise laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, kaip buvo nurodyta šio sprendimo 31 punkte, tai reiškia, kad ja taip pat siekiama nustatyti naudojimosi šia teise sąlygas, kaip tai matyti iš jos 1 straipsnio a punkto (2011 m. gegužės 5 d. Sprendimo *McCarthy*, C-434/09, EU:C:2011:277, 33 punktą ir 2014 m. kovo 12 d. Sprendimo *O. ir B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 41 punktą).
- 37 Todėl Teisingumo Teismas nusprendė, jog kadangi pagal tarptautinės teisės principą valstybė narė negali savo pačios piliečiams neleisti atvykti į savo teritoriją ir ten pasilikti, t. y. jiems suteikiama besąlygiška teisė gyventi jų valstybėje, minėta direktyva nesiekia reglamentuoti Sąjungos piliečio apsigyvenimo jo pilietybės valstybėje narėje. Taigi, atsižvelgiant į šio sprendimo 32 punkte primintą jurisprudenciją, ja juo labiau nesiekia suteikti išvestinės teisės gyventi šios valstybės narės teritorijoje šio piliečio šeimos nariams, kurie yra trečiųjų šalių piliečiai (šiuo klausimu žr. 2011 m. gegužės 5 d. Sprendimo *McCarthy*, C-434/09, EU:C:2011:277, 29, 34 ir 42 punktus ir 2014 m. kovo 12 d. Sprendimo *O. ir B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 42 ir 43 punktus).
- 38 Nagrinėjamu atveju aišku, kad P.N. Ormazabal, Ispanijos pilietė, kai 1996 m. išvyko iš Ispanijos ir atvyko į Jungtinę Karalystę, pasinaudojo judėjimo laisve ir atvyko į kitą valstybę narę, kurios pilietybės ji neturėjo, ir joje apsigyveno. Taip pat neginčijama, kad ji buvo laikoma Direktyva 2004/38 suteikiamos

„naudos gavėja“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį, ir Jungtinėje Karalystėje ji gyveno pagal šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalį arba 16 straipsnio 1 dalį, kaip, atrodo, tai pripažįsta Jungtinės Karalystės vyriausybė, bent jau kol natūralizacijos būdu įgijo Jungtinės Karalystės pilietybę.

- 39 Tačiau, kaip generalinis advokatas pažymėjo savo išvados 48 ir 63 punktuose, P. N. Ormazabal įgijus šią pilietybę, jos teisinė padėtis pasikeitė tiek nacionalinės teisės, tiek minėtos direktyvos atžvilgiu.
- 40 Iš tiesų, nuo to laiko P. N. Ormazabal gyvena vienoje iš valstybių narių, kurios pilietybę turi, ir atitinkamai pagal šio sprendimo 37 punkte nurodytą tarptautinės teisės principą turi besąlygišką teisę joje gyventi.
- 41 Darytina išvada, kad, pirma, įgijusi Jungtinės Karalystės pilietybę, P. N. Ormazabal nebelaikytina „naudos gavėja“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 1 dalį, kaip priminta šio sprendimo 34 punkte. Antra, atsižvelgiant į šio sprendimo 36 ir 37 punktuose išdėstytus argumentus, minėta direktyva nebereguliuojamas jos gyvenimas Jungtinėje Karalystėje, nes jis iš esmės yra besąlygiškas.
- 42 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad Direktyva 2004/38 nebegali būti taikoma P. N. Ormazabal situacijai nuo to laiko, kad ji natūralizacijos būdu įgijo Jungtinės Karalystės pilietybę.
- 43 Šios išvados negali paneigti aplinkybė, kad P. N. Ormazabal pasinaudojo judėjimo laisve, kai atvyko ir apsigyveno Jungtinėje Karalystėje, ir kad kartu įgijusi Jungtinės Karalystės pilietybę išsaugojo Ispanijos pilietybę. Iš tiesų, nepaisant šių dviejų aplinkybių, P. N. Ormazabal, įgijusi Jungtinės Karalystės pilietybę, nebegyvena „kit[oje] valstyb[ėje] nar[ėje], kurios piliet[ė] [ji] nėra“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį, todėl jai netaikytina sąvoka „naudos gavėj[a]“ pagal minėtą direktyvą, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.
- 44 Atsižvelgiant į šio sprendimo 32 ir 37 punktuose primintą jurisprudenciją, ši sąvoka netaikytina ir jos sutuoktiniui trečiosios valstybės piliečiui T. Lounes, todėl jis negali pasinaudoti išvestine teise gyventi Jungtinėje Karalystėje remdamasis šia direktyva.

Dėl SESV 21 straipsnio 1 dalies aiškinimo

- 45 Trečiosios valstybės piliečio, esančio tokioje padėtyje kaip T. Lounes, išvestinė teisė gyventi šalyje negali būti pagrįsta Direktyva 2004/38, tad reikia nustatyti, ar tokia teisė gyventi šalyje gali būti kildinama iš SESV nuostatų, susijusių su Sąjungos pilietybe, pirmiausia iš SESV 21 straipsnio 1 dalies, kuria kiekvienam Sąjungos piliečiui suteikiama teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje, be kita ko, laikantis Sutartyse nustatytų apribojimų ir sąlygų.
- 46 Iš tikrųjų, reikia priminti, kad Teisingumo Teismas tam tikrais atvejais jau pripažino, kad trečiųjų valstybių piliečiams, Sąjungos piliečio šeimos nariams, kurie negali remdamiesi Direktyva 2004/38 pasinaudoti išvestine teise gyventi valstybėje narėje, kurios pilietybę turi šis Sąjungos pilietis, ši teisė vis dėlto galėjo būti pripažinta remiantis SESV 21 straipsnio 1 dalimi (šiuo klausimu žr. 2014 m. kovo 12 d. Sprendimo *O. ir B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 44–50 punktus ir 2017 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Chavez-Vilchez ir kt.*, C-133/15, EU:C:2017:354, 54 punktą).
- 47 Vis dėlto pastarąja nuostata, kaip ir Direktyva 2004/38, savarankiška teisė gyventi šalyje tokiam piliečiui nesuteikiama; jam suteikiama tik išvestinė teisė, įgyjama dėl teisių, kuriomis naudojasi atitinkamas Sąjungos pilietis (2012 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Iida*, C-40/11, EU:C:2012:691, 66 ir 67 punktai ir 2014 m. kovo 12 d. Sprendimo *O. ir B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 36 punktą).

- 48 Taigi išvestinė teisė gyventi šalyje trečiosios valstybės piliečiui, Sąjungos piliečio šeimos nariui, iš esmės suteikiama tik jeigu ji būtina siekiant užtikrinti, kad šis Sąjungos pilietis galėtų veiksmingai naudotis savo judėjimo laisve. Tokios išvestinės teisės gyventi šalyje tikslas ir pateisinimas grindžiamas tuo, kad atsisakius ją pripažinti gali būti pažeista pirmiausia ši judėjimo laisvė ir atitinkamam Sąjungos piliečiui užkirstas kelias pasinaudoti iš SESV 21 straipsnio 1 dalies kildinamomis teisėmis arba paneigtas jų veiksmingumas (šiuo klausimu žr. 2012 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Iida*, C-40/11, EU:C:2012:691, 68 punktą; 2014 m. kovo 12 d. Sprendimo *O. ir B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 45 punktą ir 2016 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Rendón Marín*, C-165/14, EU:C:2016:675, 36 ir 73 punktus).
- 49 Nagrinėjamu atveju reikia pažymėti, kad, priešingai, nei teigia Jungtinės Karalystės vyriausybė, valstybės narės piliečio, kaip antai P. N. Ormazabal, kuri pasinaudojo judėjimo laisve, teisėtai atvyko į kitos valstybės narės teritoriją ir joje apsigyveno, situacijos negalima laikyti vien vidaus situacija tik dėl to, kad toks pilietis, gyvendamas priimančiojoje valstybėje narėje, įgijo jos pilietybę, kartu išsaugodamas savo kilmės valstybės pilietybę.
- 50 Iš tiesų, Teisingumo Teismas jau pripažino, kad ryšį su Sąjungos teise turi vienos valstybės narės piliečiai, teisėtai gyvenantys kitos valstybės narės, kurios pilietybę jie irgi turi, teritorijoje (šiuo klausimu žr. 2017 m. birželio 8 d. Sprendimo *Freitag*, C-541/15, EU:C:2017:432, 34 punktą).
- 51 Taigi P. N. Ormazabal, turinti dviejų valstybių narių pilietybę ir kaip Sąjungos pilietė pasinaudojusi savo laisve judėti ir apsigyventi kitoje nei jos kilmės valstybėje narėje, gali remtis jai, kaip Sąjungos pilietei, priklausančiomis teisėmis, be kita ko, numatytomis SESV 21 straipsnio 1 dalyje, taip pat ir bet kurios iš šių dviejų valstybių narių atžvilgiu.
- 52 Šia nuostata valstybių narių piliečiams pripažįstamos teisės apima ir teisę priimančioje valstybėje narėje gyventi įprastą šeimos gyvenimą kartu su savo šeimos nariais (pagal analogiją žr. 2008 m. liepos 25 d. Sprendimo *Metock ir kt.*, C-127/08, EU:C:2008:449, 62 punktą).
- 53 Aplinkybė, kad valstybės narės pilietis, atvykęs ir apsigyvenęs kitoje valstybėje narėje, vėliau įgijo pastarosios valstybės narės pilietybę kartu išsaugodamas savo kilmės valstybės pilietybę, negali reikšti, kad jis netektų šios teisės, nes taip būtų paneigtas SESV 21 straipsnio 1 dalies veiksmingumas.
- 54 Iš tiesų, pirma, tai reikštų, kad toks pilietis prilyginamas priimančiosios valstybės narės piliečiui, niekada neišvykusiam iš pastarosios, ir kad neatsižvelgiama į aplinkybę, kad minėtas pilietis pasinaudojo savo judėjimo laisve apsigyvendamas minėtoje valstybėje narėje ir kad jis išsaugojo savo kilmės valstybės pilietybę.
- 55 Valstybė narė negali apriboti pasekmių, susijusių su kitos valstybės narės pilietybe, be kita ko, su ja susijusių teisių pagal Sąjungos teisę, įgytų todėl, kad pilietis pasinaudojo savo judėjimo laisve.
- 56 Antra, reikia pabrėžti, kad Sąjungos piliečiui pagal SESV 21 straipsnio 1 dalį suteikiamomis teisėmis, įskaitant išvestines teises, kuriomis naudojasi jo šeimos nariai, siekiama, be kita ko, padėti šiam Sąjungos piliečiui palaipsniui integruotis į priimančiosios valstybės narės visuomenę.
- 57 Sąjungos pilietis, kaip P. N. Ormazabal, kuris pasinaudoja judėjimo laisve ir remdamasis Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalimi arba 16 straipsnio 1 dalimi atvyksta į priimančiosios valstybės narės teritoriją, joje gyvena kelerius metus ir įgyja šios valstybės narės pilietybę, siekia ilgainiui integruotis į minėtos valstybės visuomenę.
- 58 Kaip generalinis advokatas iš esmės pažymėjo savo išvados 86 punkte, pripažinimas, kad toks pilietis, kuris dėl to, kad pasinaudojo judėjimo laisve, įgijo teisių pagal SESV 21 straipsnio 1 dalį, turi atsisakyti šių teisių, pirmiausia teisės gyventi šeimos gyvenimą priimančiojoje valstybėje narėje, todėl, kad dėl natūralizacijos šioje valstybėje narėje siekė labiau integruotis į jos visuomenę, prieštarautų laipsniškos integracijos logikai, kurios siekiama šia nuostata.

- 59 Be to, tai reikštų, kad Sąjungos pilietis, kurs pasinaudojo savo judėjimo laisve ir išsaugodamas savo kilmės valstybės pilietybę įgijo priimančiosios valstybės narės pilietybę, atsidurs, kiek tai susiję su jo šeimos gyvenimu, mažiau palankesnėje padėtyje nei Sąjungos pilietis, kuris taip pat pasinaudojo šia laisve, tačiau turi tik savo kilmės valstybės pilietybę. Taigi Sąjungos piliečio priimančiojoje valstybėje narėje įgyjamos teisės, pirmiausia teisė į šeimos gyvenimą su trečiosios valstybės piliečiu, būtų ribojamos neleidžiant jam integruotis į šios valstybės narės visuomenę, atsižvelgiant į jo turimų pilietybių skaičių.
- 60 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad, siekiant SESV 21 straipsnio 1 dalimi suteikiamų teisių veiksmingumo, būtina, kad pilietis, esantis tokioje padėtyje kaip P.N. Ormazabal, kuris įgijo priimančiosios valstybės narės pilietybę kartu išsaugodamas savo kilmės valstybės pilietybę, galėtų ir toliau naudotis pagal šią nuostatą įgytomis teisėmis priimančiojoje valstybėje narėje ir, konkrečiai kalbant, galėtų toliau tęsti šeimos gyvenimą su savo sutuoktiniu, trečiosios valstybės piliečiu, dėl pastarajam suteiktos išvestinės teisės gyventi šalyje.
- 61 Dėl šios išvestinės teisės gyventi šalyje suteikimo sąlygų reikia pažymėti, kad jos neturi būti griežtesnės nei Direktyvoje 2004/38 numatytos šios išvestinės teisės suteikimo trečiosios valstybės piliečiui, kuris yra Sąjungos piliečio, pasinaudojusio laisvo judėjimo teise ir apsigyvenusio kitoje nei jo pilietybės valstybėje narėje, šeimos narys, sąlygos. Net jei šioje direktyvoje nereglamentuojama tokia pirmesniame šio sprendimo punkte apibūdinta situacija, ją šiai situacijai reikia taikyti pagal analogiją (pagal analogiją žr. 2014 m. kovo 12 d. Sprendimo *O. ir B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 50 ir 61 punktus ir 2017 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Chavez-Vilchez ir kt.*, C-133/15, EU:C:2017:354, 54 ir 55 punktus).
- 62 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Direktyva 2004/38 turi būti aiškinama taip, kad tokioje situacijoje, kai Sąjungos pilietis pasinaudojo savo judėjimo laisve, atvyko į kitą valstybę narę, kurios pilietis jis nėra, ir joje apsigyveno pagal šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalį arba 16 straipsnio 1 dalį, vėliau įgijo šios valstybės narės pilietybę, kartu išsaugodamas ir savo kilmės valstybės pilietybę, po kelerių metų susituokė su trečiosios valstybės piliečiu ir su juo toliau gyvena minėtos valstybės narės teritorijoje, šis trečiosios valstybės pilietis negali pasinaudoti išvestine teise gyventi minėtoje valstybėje narėje remdamasis minėtos direktyvos nuostatomis. Vis dėlto jis gali pasinaudoti tokia teise gyventi šalyje, remdamasis SESV 21 straipsnio 1 dalimi, tokiomis sąlygomis, kurios neturi būti griežtesnės nei Direktyvoje 2004/38 numatytos šios teisės suteikimo trečiosios valstybės piliečiui, kuris yra Sąjungos piliečio, pasinaudojusio laisvo judėjimo teise ir apsigyvenusio kitoje nei jo pilietybės valstybėje narėje, šeimos narys, sąlygos.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 63 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti [d]irektyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB, turi būti aiškinama taip, kad tokioje situacijoje, kai Europos Sąjungos pilietis pasinaudojo savo judėjimo laisve, atvyko į kitą valstybę narę, kurios pilietis jis nėra, ir joje apsigyveno pagal šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalį arba 16 straipsnio 1 dalį, vėliau įgijo šios valstybės narės pilietybę, kartu išsaugodamas ir savo kilmės valstybės pilietybę, po kelerių metų susituokė su trečiosios valstybės piliečiu ir su juo toliau gyvena minėtos valstybės narės teritorijoje, šis trečiosios

valstybės pilietis negali pasinaudoti išvestine teise gyventi minėtoje valstybėje narėje remdamasis minėtos direktyvos nuostatomis. Vis dėlto jis gali pasinaudoti tokia teise gyventi šalyje, remdamasis SESV 21 straipsnio 1 dalimi, tokiomis sąlygomis, kurios neturi būti griežtesnės nei Direktyvoje 2004/38 numatytos šios teisės suteikimo trečiosios valstybės piliečiui, kuris yra Sąjungos piliečio, pasinaudojusio laisvo judėjimo teise ir apsigyvenusio kitoje nei jo pilietybės valstybėje narėje, šeimos narys, sąlygos.

Parašai.